

csupán a szabadabb szerelem eszméjének a meghirdetéséig jutott volna el, tovább nem.

Végül: közös jellemzője a sorozat eddig látott darabjainak a jó operatőri munka. Már rég tapasztaltunk tévéfilmekben ilyen precízséget. Itt is *A Mikošević szirének* nyújtotta teljesítményt kell külön kiemelni, Apró Zoltán operatőr egyéni jegyeket is magán viselő munkáját. Apró tud képet komponálni, s nemcsak érzéke van hozzá, hanem fényképezésének stílusa is. Hosszú kádereket készít, azt a látszatot keltve, mintha csak a távolból szemlélne, vagy ott sem volna az eseménynél. Hagyja kibontakozni és a maga természetes közegében folyni a történetet. Kevés az éles vágás, ő mindig kivárja a történést. Módszere egyszerű, úgy láttat, hogy még véletlenül sem kelti az unalom érzését. A káderben ugyanis mindig történik valami, ami leköti a figyelmet. Úgy tűnik ígéretes találkozása volt ez a tévéfilm a pályájának elején levő rendezőnek, s az eddig csupán rövidfilmben bizonyító operatőrnek.

BORDÁS Győző

BALETT

HATTYÚK TAVA

Valaha — századunk ötvenes, hatvanas, hetvenes éveiben, a Művelődési Otthon füleltd nézőterének félhomályában sokan álmodoztak a Szerb Nemzeti Színház új épületéről, egy nagyszínpadról, nagy balettegüttesről, nagy balettelőadásokról.

Századunk nyolcvanas éveinek elején ezek az álmok kezdtek valóra válni. Felépült az új Szerb Nemzeti Színház, nem is egy, hanem két nagyszínpaddal, de a most már kellemes nézőtérén továbbra is csak álmondunk nagy előadásokra képes nagy egüttesről.

Mert sok ember — korszerű gépek segítségével — öt év alatt fel tud egy új színházat építeni. Ahhoz is sok emberre van szükség, hogy létrejöjjön szám szerint és művészi értékeit tekintve egy nagy balettegüttes, de ehhez sokkal, de sokkal több idő is kell. És józan káder- meg műsorpolitika. A Vajdasági Zenei Központ művészi és öngazgató testületeiben azonban nyilván nem gondolják így.

Mintegy négy éve, amióta beköltöztek az új épületbe, nyolc bemutatót tartottak. A nyolcból nem kevesebb, mint hét a balettirodalom klasszikus alkotása (*Ohridi legenda, Hattyúk tava* — kétszer *Giselle, Sylphide* — *Kadétbál, Coppelia, Don Quijote*), és a hét klasszikus előadásból csupán egyetlenegy nem került bemutatásra a Művelődési Otthon régi színpadán (*Sylphide* — *Kadétbál*). Ilyen állhatatosság láttán szinte kínálkozik

a következőket: a Vajdasági Zenei Központ említett testületei szerint új, nagy balettelőadáshoz elegendő egy új, nagy színpad és klasszikus műsor.

Ez egyike a Vajdasági Zenei Központ (balett) repertoárpolitikai tévedésének. A legutóbbi bemutató, annak ellenére, hogy felújításnak minősítették, egy újabb szem a tévedések láncolatában.

Ezúttal, azt a tévhitet, hogy nagy balettelőadáshoz nagyszínpad és klasszikus műsor szükséges, azzal tetézték, hogy két jeles külföldi koreográfust hívtak meg. Natalija M. Dudinszkaját és Konsztantin M. Szergejevet.

Nekik, az orosz klasszikus repertoár egykor két neves táncosának és pedagógusának kellett a Szerb Nemzeti Színházban színpadra állítani a *Hattyúk tavát*, ami leningrádi anyaszínházukban — ebben a változatban — több mint három évtizede műsoron szerepel.

Jó elképzelés. És megvalósítható, föltéve, ha a színház rendelkezik megfelelő együttessel és kellő próbaidővel. Az együttes művészi kvalitásai és a szükséges próbaidő azonban fordított arányban viszonyulnak egymáshoz: minél gyengébb az együttes, annál több időre van szükség.

Tudott, hogy a leningrádi Kirov Színház balettegyüttese a *Hattyúk tavát* félévig tartó próbák után mutatta be. A Vajdasági Zenei Központ — a szabadnapokat is számítva — összesen — másfél hónapnyi próba után vitte közönség elé!!!

A nagy és nehéz feladathoz szükséges időtartam téves felmérése ugyancsak a Vajdasági Zenei Központ vezetőségének nagy baklövése — az együttes nyílt színen történő öngyilkosságával azonos.

Ha figyelembe vesszük, hogy felújításról van szó, akkor némileg módosul a helyzet. Felújításhoz másfél hónap több, mint elég. Bőségesen komótos idő.

De lássuk csak, ezúttal mit és milyen mértékben újítottak fel.

Pjotr Iljics Csajkovszkij partitúrája teljesebb, mint az 1981. évi előadásban, főleg a negyedik felvonás esetében. A karnagy Miodrag Janoski volt.

Valerij Levental (Moszkva) díszletét — felújították. Felfrissítették és kicsinosították.

Mirjana Stojanović-Maurits jelmezeit — felújították. Több van és gazdagabbak.

Mit újítottak még fel? Igen: a fényt és a maszkokat.

És — kész!

Nem feledkeztem meg a koreográfiáról, de nem említhetem, annál az egyszerű oknál fogva, mert nem újították fel. Először is: mert N. M. Dudinszkaja és K. M. Szergejev nem az 1981. évi *Hattyúk tavát* állították színpadra, másodsor: mert a Dudinszkaja—Szergejev kettősnek alkalma sem volt látni Vera Bokadoro (Moszkva) koreográfiáját 1981-ből.

Mi is történt?

Sok minden! Dudinszkaja és Szergejev klasszikus, új beállításához át-

vették a balett inadekvát tartalmát, amely Vera Bokadoro változatáról szól. Vagyis a Vajdasági Zenei Központ továbbra is hű maradt önmagához: halmozta a felújítással kapcsolatos dezinformálását.

Mire jó mindez, s mi értelme van?

Hogy erre válaszolhassak, szükséges feidézni Vera Bokadoro munkáját. Az ő változatának erénye, hogy a klasszikus koreográfiát az újvidéki együttes lehetőségei szerint módosította. Látszólag ez az erény hiba is volt: a vendégtáncosok nehezen alkalmazkodtak hozzá. Ezért hívták meg N. M. Dudinszkját és K. M. Szergejevet, de nem hogy felújítsák az 1981. évi előadást, hanem hogy saját régi koreográfiájukkal vigyék színre a *Hattyúk tavát*, melyben ezután minden táncos-futóvendég úgy érezheti magát, mint a hal a vízben.

És így — a kör bezárul. Eljutottunk ismét a Vajdasági Zenei Központ műsorpolitikájának szempontjái: minél több olyan előadással rendelkezni, melyben könnyű és biztonságos vendégszereplésre hívhatunk meg művészeket.

Ismét — tévedés! Most már teljesen mindegy, hogy első vagy második, ha úgysem az utolsó.

Végül néhány szót azokról, akik áldozatai ennek a sebtében színre vitt *Hattyúk tavának*.

Véleményem szerint megalapítása óta nem állt nehezebb feladat előtt az újvidéki együttes. De értelmetlenebb feladat előtt sem, mert eleve sikertelenségre ítéltetett. Hogy végződhetett volna másként ez a kaland, hogy negyven nap alatt a negyventagú együttes, amelyben nincs egyetlen verbeli szólótáncos sem, bemutatóként színpadra és sikerre vigyen egy ilyen nehéz „felújítást”?

A társulat tagjai méltóságteljesen és fegyelmezetten mindent megtettek, ami fizikai és művészi erejükből tellett. Rendezetlen soraik és mozdulataik kiegyensúlyozatlansága talán a legcsekélyebb áldozat, amit az idő rövidsége rájuk kényszerített. A nézők aggódó tekintetei akkor is figyelve követték őket, amikor az egyik szám után a másikra készültek. Normális körülmények között számbelileg ez az együttes a *Hattyúk tavának* négy felvonása közül kettőt „kiszolgálta”.

Külön eset a fiatal és tapasztalatlan táncosok. Volt megingás, és látunk esést is. De felkeltek és kitartottak. Mindvégig.

Annak ellenére, hogy a szigorú és következetes koreográfusok több technikai engedményre kényszerültek, néhány táncos nevét meg kell említeni, sőt talán meg is kell jegyezni — Dijana Krstićet (Odilia), Zoran Radojčićot (Rotbart), Jasna Jojkićet és Zlatko Panićot (Pas de trois, 1. felv.) Milica Bezmarevićet (spanyol tánc, 2. felv.)

A sok tévedés mellett két csodának is szemtanúi lehettünk: az Áldozatok feltámadásának és a büszkén megingó Ártatlanokat jutalmazó hosszú tapsnak.

Bogdan RUŠKUC